

učiteljstvo sploh v sedanjih kritičnih časih sijajno dokazalo zvestobo in požrtvovalnost v veliko večji meri, nego bi mogli pričakovati od njegovega mizernega finančnega stanja. Saj je položilo na oltar domovine — za človekoljubne in vojnopomožne namene — za njega razmere neverjetno vsoto nad tri milijone kron — poleg žrtv na bojiščih, kjer se toliki slovenski učitelji junaško bore in umirajo za domovino. — Koliko grobov se je odprlo slovenskim učiteljem tam na bojnih poljanah! Prosimo torej centralno vlado, naj ne zavrne — ne da bi uslišala — naših učiteljev, ki trkajo na njena vrata kot zares potrebni in vredni prosilci.

—g— **Goriškim učiteljem — učiteljem ročnih del in vrtnaricam**, ki sedaj ne poučujejo, a bi bile pripravljene sprejeti službo v kakem begunskem taboru, se sveduje, naj svojo željo naznanijo na en ali drugi sledečih naslovov: Hilfskomitee für Flüchtlinge aus Süden, Wien I., Landskronengasse Nr. 1, Posredovalnica za goriške begunce v Ljubljani, Dunajska cesta št. 38, K. k. Barackenverwaltung a) in Bruck an der Leitha, b) in Wagna bei Leibnitz, c) in Steinklamm bei Rabenstein.

—g— **Pred goriško izpraševalno komisijo za ljudske in meščanske šole v Ljubljani** je bil izredno pripuščen k usposobljenostnemu izpitu Ivan Slavec, c. kr. poročnik v rez. ter je izpit prebil dne 7. decembra z ugodnim uspehom za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom ter za meščansko kot predmet.

—g— **Posredovalnica za goriške begunce v Ljubljani** je osnovala svojo podružnico v Kranju. Za tajnika tej podružnici je bil izvoljen Milan Volk, nadučitelj v Pliskovici, sedaj na Primorskem pri Kranju.

—g— **Pred goriško izpraševalno komisijo za ljudske in meščanske šole v Ljubljani** so prebili usposobljenostne izpite, ki so se izvršili v času od dne 21. do 27. novembra t. l., nastopni učiteljski kandidati, ozir. kandidatkinje: I. Za ljudske šole s slovenskim in nemškim učnim jezikom: 1. Bežek Milena (z odliko), 2. Eržen Albina, 3. Koser Julija, 4. Lah Alina, 5. Schweiger Jadviha, 6. Trobej Cecilija, 7. Vinšek Nada (z odliko), 8. Zupančič Terezija. II. Za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom: 1. Bratuž Davorin, 2. Culot Ivan, 3. Dell Cott Ciril, 4. Dietz Natalija, 5. Dolensček Ivanka, 6. Droč Ivan, 7. Gabrielič Andrej (z odliko), 8. Jereb Marija, 9. Kemperle Evalija, 10. Križnič Helena, 11. Kučin Josip, 12. Omahen Miroslava, 13. Pahor Marija, 14. Perhavec Marija, 15. Raucherkar Janko, 16. Sancin Karel, 17. Sardoč Alojzij, 18. Savelli-Mizerit Lili, 19. Strel Ivanka, 20. Tomšič Alojzij, 21. Vendramin Andrej, 22. Vodopivec Leopoldina, 23. Vodopivec Milka, 24. Vouk Anton. III. Za ljudske šole z nemškim učnim jezikom: 1. Bremitz Regina, 2. Brunetti Helena, 3. Demartini Karla, 4. Gayer Lina, 5. Hanich Marija, 6. pl. Hirschal Marija, 7. Hočevar Marija, 8. Merkuscha Marija, 9. Pachernigg Karolina, 10. Žigon Marija. — Tri priglase kandidatinje niso prišle k izpitu.

—g— **Slovensko bojno ozemlje na Goriškem**. „Reichspost“ objavlja slovenska imena laško-nemških spakedrank na goriškem bojnem ozemlju. S statističnimi podatki konstatira, da so kraji, ki jih hočejo Italijani „odrešiti“, čisto slovenski. Končuje s pozivom, naj se napravi vendar enkrat konec podpiranju težnj velike-laškega imperializma od naše strani in naj se imenujejo slovenski kraji slovensko! Ali bo ta poziv držal? — Italijanska krajevna imena na Goriškem, ki se izključno rabijo v vojnih poročilih, dajejo tistemu, ki ne pozna razmer, povsem kriv pojmi o narodnosti prebivalstva. „Reichspost“ konstatuje, da je od Bovca do morja vse ozemlje grofije goriške zdržema slovensko. Šele od Gorice doli da tvori Soča jezikovno mejo. Od petih političnih okrajev da imata le dva — Tržič in Gradiška — italijansko večino. Pa tudi v pretežnih delih dežele tvorijo Slovenci 20 odstotkov prebivalstva. — Nič ne pomaga: Slovenci so bili, so in ostanejo! In z njimi je in bo slovensko učiteljstvo!

## Tržaške vesti.

—t— **Komisija za prehranjevanje šolskih otrok v Trstu**. V soboto, 18. novembra, je ekselencija namestnik bar. Fries-Skene v spremstvu dvor. svet. pl. Glanza zgodaj jutraj posetil vse tri nemške drž. in meščanske šole ter slovenske šole, da si ogleda razdeljevanje zajtrka ubožnim šolskim otrokom. Ta uredba se je uvedla po njegovi krepki iniciativi in se izvaja že od ponedeljka, 6. novembra. Namestnik je bil jako zadovoljen zaradi hitre uredbe in brezhibnega poslovanja ter je zaslužnemu predsedniku z izvedbo vse akcije poverjenega odbora, dež. sanitetnemu svetniku dr. Teodorju Escherju, članom odbora, šolskim rav-

nateljem, ki imajo tudi velike zasluge za akcijo, posebno pa aprovizacijski komisiji, ki na najumnejši in najradodarnější način poklanja živila, izrekel svoje priznanje. Deželni sanitetni svetnik dr. Escher, ki je bil vodnik pri tem posetu, je potem kot podpredsednik društva prijateljev otrok v Trstu isti dan opoldne spremlil namestnika, ki je posetil nekaj mestnih šolskih obednic, ki se nahajajo deloma v drugih primernih prostorih ter so v oskrbi društva prijateljev otrok na račun mestne občine od jeseni leta 1916. Obstoje pa že od leta 1897. in jih je do leta 1913. vzdrževalo društvo na svoj račun z letnimi prispevki. Danes se v sedmih prostorih vsak dan razdeli 1550 porcij krepke zakuhanе juhe in kruha. Obrat je pod nadzorstvom društvenih odbornikov in mestnih oblasti. Jedilni list predpisuje mestni fizikat, ki tudi periodično nadzira kuhinje. Namestnik je izrazil navzočim odbornikom svoje polno zadovoljstvo na smoteni in vzorni uredbi kuhinj in odborovem delovanju. Izrazil je željo, da se komisiji, ki jo je on ustanovil v ta namen, posreči v kratkem času da bodo tudi ostali ubožni otroci mestnih šol, ki doslej še niso bili upoštevani, dobivali primeren zajtrk ali obed.

—t— **Najvišje odlikovanje primorskega lovskega bataljona**. Nj. Veličanstvo je izdalo naslednje Najvišje povelje: „Lovskemu bataljonu št. 20 izrekam za njegovo odlično hrabro in smirno pogumno vedenje, vdano, požrtvovalno in vzorno delovanje v bojih od 11. do 13. junija leto 1915. Svoje najpopolnejše priznanje. Vrlemu bataljonu pošiljam Svojo zahvalo in pozdrav. — Dunaj, 5. decembra 1916. — Karel I. r.“ Pri tem bataljonu služijo tudi naši primorski tovariši kot častniki, podčastniki ali prostovolci. Delež od te Najvišje pohvale imajo torej tudi ti naši vrli slovenski junaki-učitelji. — Slava jim!

—t— **Zaplomba imetja**. Deželna sodnija v Trstu je odredila zaplombo imetja Alojzija Peteanija, rojenega v Gorici 1855, učitelja v Cervinjanu, ker je osumljen, da je zakrivil zločin veleizdaje.

## Iz Dalmacije.

—d— **Odprava italijanskega jezika iz javne uprave v Dalmaciji**. „Naše Jedinstvo“ je naznanilo 30. novembra: „Iz Beča nam javljajo, da če brzo bili uvažene želje dalmatinskega pučanstva glede odstranjenja talijanskega jezika iz javne uprave.“

—d— **Gimnazija v Kotoru v Dalmaciji**. „Narodni List“ v Zadru piše: Zvedeli smo iz zanesljivega vira, da so povsem ne-utemeljene vesti o eventualni zatvoritvi gimnazije v Kotoru. Šolska oblast bi bila pripravljena, da odredi takoj otvoritev gimnazije in navtike v Kotoru, kakor hitro bi bilo poskrbljeno za potrebna poslopja.

## Iz Zagreba.

**Od mizarskega pomočnika do doktorja prava**. Na zagrebškem vseučilišču je te dni promoviral za doktorja prava Malo Mintas, ki se je prvotno izučil mizarstva. Rojen je bil l. 1878. v Zlogonju na Hrvatskem, se izučil v Varaždinu za mizarskega pomočnika ter ta poklic več let izvrševal. Leta 1900. se je začel učiti gimnazijskih nankov in l. 1907. je napravil maturo. Nato se je vpisal na pravno fakulteto in obenem vstopil v službo na mestnem davčnem uradu, kjer je postal asistent, te dni je pa promoviral za doktorja prava. Za gimnazijskih študij se je vzdževal s poučevanjem.

**Novo članke za hrvatske ljudske šole**. Za III. in IV. razred je izdala hrvatska vlada nove članke, v katere so uvrščeni članki, ki se nanašajo na svetovno vojno, posebno pa na junaštva hrvatskih vojakov.

## Iz Prage.

**Madžar o Čehih**. Madžarski sociolog dr. Oskar Jászi je napisal o znani knjigi „Češki narod“, ki jo je izdal poslanec dr. Tobolka s pomočjo drugih čeških politikov in učenjakov-strokovnjakov, tako le: „Iz teh krepko in strokovnjaško pisanih razprav se izteka za nas mnogostranska, plodovita in originalna kultura bogato nadarjenega naroda, s katerim se seznanjamo in s katerim bi morali ostati v stalnih stikih. To bi bilo za nas prijetna in koristna stvar. Ta knjiga je v meni ojačila vtisk, ki sem ga dobil na svojih potovanjih po raznih pokrajinah monarhije in o katerem sem pogosto govoril z nekaterimi odličnimi avstrijskimi in ogrskimi kulturnimi delavci... Po vojni bo jako potrebno, da postane monarhija velika kulturna liga napredno misleče inteligence vseh narodov in plemen. Prirejali naj bi se kongresi, izdajale knjige. Po skupnem znanstvenem delovanju in drugih sredstvih naj bi se spoznavali med seboj, spoštovali in gojili solidarnost... Veliko

avstrijskih, ogrskih, češko in hrvatskih kulturnih delavcev je spoznalo, da bi samo tak program medsebojnega sodelovanja in solidarnih prizadevanj omogočil prepord monarhije. V taki kulturni ligi bi za nas Madžare vsekakor bilo plemenitejše in koristnejše delo, kot pa da: povisujemo disharmonijo proti-češkega kurza.“

**Člen XIX. državnih temeljnih zakonov in nekateri Nemci**. Praška nemška „Bohemia“ napada trgovsko zbornico v Pragi, ki ne proglašja samo enakopravnosti obeh deželnih jezikov, ampak jo tudi — izvaja dejanski napram strankam in jo brani nasproti vladi. Členu XIX. priznava sicer nemški list veljavnost, toda načela, ki jih vsebuje, naj bi se ne izvajala, ker niso še izdani izvršilni zakoni. Na to odgovarja praška „Union“: „Mi bi menili: Čim kak državni temeljni zakon postavlja kako načelo, tu torej enakopravnost v deželi navadnih jezikov, treba to načelo tudi izvajati, in velja zato tudi za vlado in za trgovsko zbornico. Saj se vendar načela ne izrekajo z namenom, da se — ne bodo več uveljavljala!“ Končno konstatuje „Union“, da je bil znani nemški politik in poslanec Lienbacher, ki je označil člen XIX. kot pozitivni zakon! — Mi smo mnenja, da bo za vse narode v monarhiji dobro, kadar pride člen XIX. državnega temeljnega zakona do absolutne veljave v vsem našem javnem življenju. Prej ne!

**Cesar Karel** je dovršil gimnazijske študije na Dunaju, vseučiliške pouke pa je poslušal v Pragi od leta 1906—1908 — in sicer v juridičnih strokah, narodnem gospodarstvu, zgodovini umetnosti, splošni in zgodovini Češke. Učitelji so mu bili profesorji s češke in nemške univerze. Med njimi je bil tudi profesor na češkem vseučilišču (o splošni zgodovini), dvorni svetnik dr. Goll, ki je priobčil sedaj v „Venkovu“ zanimive spomine na sedanjega našega vladarja iz gori označenega časa. Učitelji so predavali tedanjemu nadvojvodi na njegovem stanovanju v kraljevem dvoru. Predavanja pa so se razlikovala od onih na vseučilišču v tem, da so čisto prehajale v dvogovore o predmetu. Nadvojvoda Karel Fran Josip pa je tudi gojil jezikovne študije. Češki jezik je poznal popolnoma in se je učil tudi francosčine in madžarsčine. S svojimi češkimi profesorji je rad — predavanja sama so bila nemška — govoril češki. Vseučiliški pouk je trajal do poletja 1908, ko je nadvojvoda zapustil kraljevi dvor v Pragi in se preselil k svojemu polku. Slovo je bilo jako težko — pripoveduje dvorni svetnik Goll. Govoril je s svojim učiteljem jako presrečne besede v zahvalo. Usoda je bogato obdarila mladega nadvojvodo s svojstvi, ki jih imajo tisti ljudje, od katerih prihajata drugim luč in toplota in ki že s svojo osebnostjo — brez preračunjenega namena — pridobivajo srca. — Na zaključku pravi dvorni svetnik Goll: Nekdanji nadvojvoda Karel Fran Josip spominja s svojim imenom na svojega prednika na prestolu Češke, ki ga imenujemo očeta domovine, ustvaritelja praške univerze, ki jo je utemeljil tudi za svojega naslednika, došlega za njim po več nego polstoletja kot kralj Češke, tretji istega imena.

**Smrt češkega profesorja**. Iz Prage poročajo z dne 4. decembra: Danes je skočil v Vltavo profesor botanike na češki tehniški dr. Ladislav Čelakovsky. Na bregu je pustil sukno s pisnom, da naj o njegovi smrti obvestijo sestro. Prof. Čelakovsky je obupal zaradi neozdravljive bolezni. Bil je 52 let star in nečak pred nekaj leti umrlega slavnega češkega historika in politika profesorja Čelakovskega.

## Splošni vestnik.

OB MRTVEM IN ŽIVEM CESARJU.

Vsa slovenska šolska mladina po vsem slovenskem ozemlju se je v po-božnem spoštovanju klanjala manom pokojnega cesarja Franca Jožefa I. s tem, da je prisostvovala cerkvenim in šolskim žalnim slavnostim. Učiteljstvo je mladini v živih in prepričevalnih besedah slikalo življenje in delovanje velikega pokojnika. — **Novemu cesarju Karlu** so vse slovenske šole brez izjeme prisegle v najgloblji vdanosti ljubezen in zvestobo, podžgane do tega od navdušenih besed svojega vrliga učiteljstva. — **Padeč Bukarešte** so proslavile vse naše šole pod vodstvom svojega učiteljstva dne 9. t. m. — **Hrast se omaja in hrlb** — zvestoba Slovencev ne gane!

**Izjava finančnega ministra**. Povodom petega vojnega posojila je finančni minister sprejel zastopnike časopisja ter med drugim rekel, da je nova vlada odstranila mnogo ovir, ki so bile doslej postavljene časopisju. — **Mi o tej novi odredbi** še ničesar ne vemo. Mi smo sploh veseli, da imamo le dolžnosti!

**Pristopajte kot člani k „Rdečemu križu“**

## Razgled.

— **Znamenit belgijski pesnik Verhaeren** se je ponesrečil na železnici. Vzliz svarilom sprevoznika, je skočil z vlaka, ko se je ta še pomikal, in padel je tako nesrečno, da ga je na kosce raztrgal. Pokopan je bil na narodne stroške z največjim sijajem.

— **Henrik Sienkiewicz**. Občinski svet v Krakovem je sklenil, stopiti v zvezo z rodovino Henrika Sienkiewicza, z gališkim deželnim odborom in z narodnim svetom poljskim ter predlagati, naj se truplo velikega poljskega pisatelja prepelje v Krakov in položi v častno rakev v samostanu Skalka.

— **Kirurg Doyen umrl**. V Parizu je umrl slavn kirurg, preiskovalec raka, Louis Doyen.

— **Avstrijske in nemške igrače na Francoskem**. Pred vojno sta Avstrija in Nemčija izvažali ogromne množine vsakovrstnih igrač na Francosko in z njimi zaslužili prav masne milijone. Začetkom vojne je francoska vlada sekvestrirala vse zaloge, kar jih je bilo last avstrijskih in nemških firm ter jih je zdaj razstavila, a samo za francoske izdelovalce igrač da bi namreč ti posneli, kar bi jim moglo biti koristno in bi sami začeli izdelovati take igrače ter tako po vojni preprečili nov uvoz avstrijskih in nemških izdelkov.

— **Analfabeti**. Analfabetov pride na 1000 ljudi: v Rusiji 917, v Srbiji 430, v Italiji 342, v Belgiji 101, na Francoskem 30, na Angleškem 10, v Nemčiji 0.04, v Avstro-Ogrski 340 (samo v Avstriji 165). Najmanj analfabetov v naši državi je na Predarlskem (0.8%); na Koroškem jih je 12.3%, v Galiciji 40.6%, v Bukovini 53.9%, v Dalmaciji 62.8%. Po narodnosti je najmanj analfabetov pri Čehih (2.4%), potem pri Nemcih (3.1%), največ pri Malorusih (61%). Vseh analfabetov v Avstriji je 460.809.

— **Usoda poljskih otrok**. Ko je ruska armada zapustila Poljsko, je odšlo z njo na stotisoče poljskega prebivalstva. Ti begunci so se razšli po vsej Rusiji in zdaj se, kakor pri nas, dostikrat zgodi, da iščejo otroci starše in starši svoje otroke. Med drugimi je tudi 14.000 otrok, ki sploh ne vedo, kako je njihovim staršem ime in kje so prebivali; dostikrat niti ne vedo svojega lastnega krstnega imena. Te otroke so spravili v sirotišnice in če ne najdejo njihovih staršev, jim bodo dali nova imena.

— **Statistika poljskih šol na Ruskem**. Berlinski tednik „Polnische Blätter“ prijavlja statistiko poljskih šol na Ruskem. „Poljski občanski komite“ v Moskvi vzdržuje dve šoli v Moskvi in v Mohilevu s 596 učenci. „Poljski odbor v Moskvi“ ima 6 šol s 1047 učenci in 597 učenkami. „Poljska šolska organizacija v Petrogradu“ vzdržuje šolo s 300 učenci. „Poljski pomožni odbor za žrtve vojne“ vzdržuje v Harkovu, v Kijevu, v Minsku, v Orlu, v Smolensku in v Vitebsku 7 šol s 1143 učenci. „Poljske organizacije v Kuluzi, Kursku, Odesi in Saratovu“ vzdržujejo srednjo šolo z 220 dijak. Skupna poljska organizacija za vso Rusijo vzdržuje 17 srednjih šol s 3086 dijaki, v Suvalku obrtno šolo in v Petrogradu višjo dekliško šolo, ki je bila pred vojno v Rigi.

— **Draginska doklada učiteljstva na Češkem** je skrajno majhna, a še to beračijo jim je birokratizem prikrajšal. Davkarja v Falkenauu na Češkem je namreč naročila šolskim vodstvom, da morajo draginske doklade v mesečnih plačilnih listah posebe navesti, ker je zanje plačati poseben kolek. Tako se je zgodilo, da je morala učiteljica v Falkenauu, ki je dobivala mesečno po 15 vinarjev draginske doklade, plačati kolkovine 14 vinarjev in ji je ostal na mesec en vinar! Kakor znano, so pa bile pred kratkim časom zvišane vse pristojbine, in nesrečna učiteljica, ki je dobivala mesečno 15 vinarjev draginske doklade, bo morala plačevati zanj 5 vinarjev kolkovine, imela bo tedaj mesečno 20 vinarjev izgube, ker se tej „izredni draginski dokladi“ ne sme odpovedati! — To se čuje v današnjem veku, kakor pravljica iz 1001 noči, pa je žal — bridka istina! Potlej pa naj človek živi!

— **Henryk Sienkiewicz** †. Dne 15. novembra t. l. je umrl v Veveyu v Švici za srčno kapjo najznamenitejši poljski pisatelj Henryk Sienkiewicz v 70. letu svoje dobe. — Henryk Sienkiewicz je bil rojen l. 1846. v Voli Okrzejski na Ruskem Poljskem ter je študiral v Varšavi. Tam se je posvetil pisateljevanju in postal časnikar, urednik varšavskega dnevnika „Słowo“. Ze zgodaj so zbudile njegove povesti in črtice splošno pozornost, svetovno slavo pa si je pridobil s svojimi historičnimi romani: „Z ognjem in mečem“, „Polop“, „Gospod Volodievski“, „Križarji“. Med najpopularnejša dela svetovne literature se prištevajo njegov romski roman „Quo vadis“. Zadnje njegovo veliko poljsko-narodno zgodovinsko delo so „Legiony“, ki jih je začel pisati tikoma pred vojno in ki so ostali najbrže nedovršeni. —



Henryk Sinkiewicz je mnogo potoval, bil je v Ameriki in Afriki, živel je mnogo v ljubljenskem Parizu. Dama na Poljskem je imel veliko posestvo, kamor je zahajal med svoj narod, ki mu je bil vedno iz dna srca vdan in zvest. To posestvo mu je poklonilo poljsko plemstvo kot dar poljskega naroda. — Po izbruhu vojne se je nastanil v Švici ter se je tam posvetil poljskemu pomoznemu delu. Politiško ni nastopal. Njegove simpatije so bile pač bolj na strani entente, toda zaman je bil ves trud četverozveze, da bi ga pridobila za izjavo, ki bi se protivila onim poljskim narodnim stremljenjem, ki hočejo v zvezi s centralnimi državama zagotoviti poljskemu narodu nove svetle čase. — S Poljaki žaluje za njim ves slovanski svet, katerega duševna last so postali njegovi veliki romani, vence mu polaga na grob vse kulturno človeštvo. saj ga menda ni jezika, ki bi nanj ne bila prevedena vsaj njegova glavna dela. — Slava spominu tega pisatelja-orjaka in velikega Slovana.

— Slikar Ženišek F. V Pragi je umrl dne 15. novembra slavnj češki slikar Fran Ženišek, profesor na praški umetniški akademiji. Doživel je starost 67 let.

Vilko Mazi:

## Prišla je moja mati ...

Sredi noči sem planil iz težkih sanj. Ves potan sem bil in ko sem se razgrnil, me je obil mraz po vsem životu ...

Blodil sem po tem silnem pragozdu brez smotra in potov. Blodil sem med smrekami, visoko štrlečimi v mesečino. Da, prav tu v bližini je bilo nekje, kjer je zdaj moj resnični dom, tesna lesena halupa, skoro do strehe zakopana in skrita v zemljo. Ali ni bilo že dovolj potov v štirih dolgih urah službe pri predstražah in v postojanki? Mrzle sape so se preganjale med vitkimi debli, stresale ohlapne žice na kolih, lomile suhe veje in dvigale rjave liste s tal. Človeku pa so hotele seči do mozga. Jaz sam bi si bil rad zakril ušesa s čepico ali ovratnikom, toda kako bi mogel potem tirjati od straži, ki se ne smejo dve dolgi uri ganiti z mesta, da bi imele proste uhlje? V noči se je treba bolj zanašati na sluh nego na vid. Sovražna črta je pred nami komaj lučaj daleč. Treba skrajne opreznosti. Kdo ve, ali se ne dvignejo ta ali oni trenutek celi roji, izkoristijo priliko, pa se priplazijo do žic ali planejo v nekaj skokih nanje in hipoma so tu. Vsa odgovornost je v teh urah na mojih ramah.

Postajal sem pri predstražah. Od postojanke drže do njih mnogokrat zavijuženi in globoko izkopani jarki. Na koncu vsakega jarka stojita po dva moža na pažnji. Toliko, da jima gleda glava iz zemlje. Puška je zmerom nabita in pripravljena. Ko se le kaj zgane v bližini, že zdrvi košček jekla v ono stran — mnogokrat tudi na suho vejo, ki jo je sapa mimogrede odlomila. Nobene besede ni med temi ljudmi. Ali dve dolgi uri človek ne more biti brez misli, tudi če je vse naokolo mir. Kam romajo misli teh ljudi? Bog zna! — Tam na levem krilu je stal sinoči v prvih urah postaren mož, oče štirih otrok, poleg njega mlad fant, črnih, kuštravih las, pravi tržaški otrok. Tega fanta sem že tolikokrat čul med dnevom prepevati kje v gozdu sentimentalne južne arije. Krasen tenor ima v njem podlago. Kam so pojadrale misli tega mladeniča? Preletale so nemara južne gaje, vse svobodne in tople. Sosed njegov pa pri svoji družini. Vsak zase sta utonila v mislih in se pozabola. Dolgo sem tako stal poleg njiju. Vsi trije brez besed ... Sovražen strel v bližini. Divje je plusnilo jeklo v smreke, in zategnjen, droban glas je jokalo skozi gozd. Oba sta planila k puškam, misli so se vrnile iz gajev in doma ...

To so podobe teh noči, teh dolgih noči. Počasi se vlečejo minute, strašno se obojavlja čas. Noč za nočjo je tako.

Nocoj sem bil utrujen in komaj sem pričakal, da so potekle moje ure. Prezebel sem se vrniti v bajto. Skodelica čaja, ki mi ga je pripravil sluga, se mi je vrlo prilegla. Nenavadno hitro me je zajelo spanje, in kakor mi je že ležišče borno, usnul me je kraljevi sen.

Ali sredi noči sem planil iz težkih sanj. Prišla je moja mama ... Ko so me sanje nosile po gozdu brez potov in smotra, sem jo mahoma ugledal, kako se je izluščila iz mesečine. Obstal sem na mestu kakor okamenel. Kaj išče moja mati tu? — Vse tiste poteze obraza mi je pokazala mesečina, ki sem jih naposled videl v svojih najzgodnejših letih. Moj Bog, resnično, moja mati je bila to! Komaj korak sva si še stala narazen, in hotel sem ji baš plani! — Krog vratu, ali v tem trenutku se je obrnila in zdirjala proč. Tekel sem za njo, kar so me mogle nesti noge, ali dohiteti je nisem mogel. Klical sem jo kakor izgubljeno dete, ali zaman ... Ko sem jo lovil tako že daleč, daleč, da so mi že odpovedovale noge, se je mahoma obrnila, dvignila roko in mi zažugala. V tem trenutku sem planil iz sanj ...

Prižgal sem luč, zakaj resnična groza me je zajela. Kaj je hotela moja mati? — Čemu je bežala od mene, čemu mi zažugala? —

Cela vrsta let je, kar mi jo je skrila skopa gomila tam v Vojni vasi. Moja mladost je morala zoreti brez njenega varstva, moja bedna mladost! Bila mi je nešteto krat v mislih, ali v sanjah malokdaj. Ali kadar je že prišla v sanjah, mi je prinesla zmerom blagoslova in pozdravov in je šla s poljubom od mene. Moja mati!

Topot pa je bežala in žugala ... Ali nisem bil zdaj več njen sin? S čim sem jo užalil? —

Premišljal sem dolgo, ali ničesar mi ni očitla vest. Saj sem hodil do danes verno vsa tista pota, ki mi jih je naročila še ob poslednji uri. Hodil sem jih vkljub vsem bridkostim in bolestim, ki so mi bile tako zveste spremljevalke. Hodil sem jih vkljub vsem razočaranjem in težkim preizkušnjam mladosti. Hodil sem jih s trdno voljo in upom. Zmerom sem imel smoter pred očmi, ki je dejala mati, da leži v neznani dalji, ali da leži tam gotovo in da treba do nje. Ali sem se mu že približal? — Nekaj toplega diha do mene, nekaj proseva bližino. Tu bo nemara vendarle? —

Segel sem po vizitji, da bi pogledal materino sliko. V vseh teh neštelih nevarnostih sem jo nosil varno s sabo. Bila mi je čudapolni talizman v vseh težkih urah. Kolikokrat sem moral vreči že vse od sebe, njena slika pa je bila cena mojega življenja! Kolikokrat je bilo treba v blazni naglici pograbiti borno imetje. Kar sem pograbil najprej, je bila vedno podoba matere!

Kolikokrat smo dali slovo življenju! Nikdar bi ne verjel poprej, da se more zaglodati groza res tako globoko v človeški mozeg. Kaj se pravi zaničevati življenje, če ima človek res nekoga, ki ga veže sila ljubezni nanj, in naj je to tudi mati, ki jo že davno zakriva grob! ... Jaz sam sem bil kdaj med onimi, ki so smešili ljubezen, ali danes vem, da sem storil to, ker nisem poznal ljubezni. V tem spoznanju je dozorela moja mladost. Da, da, smoter se razgrinja, ki ga je napovedala mati pred smrtjo ...

Segel sem zdaj po vizitji, toda — kje je materina slika? Moj Bog, ali je res ni? Zaman iščem! Kje, kdaj mi je izginila? — Groza me je! Moj talizman, cena mojega življenja! Kadar je bojna furija divjala, sem se zatekel k njemu. Nobene druge molitve nisem potreboval, da sem si ublažil razpaljene možgane. Drugi so poljubovali slike svoje dece, žene, neveste, sester in bratov. Jaz sem imel samo podobo svoje mrtve matere, druga duša ni čutila z mano pod nebom!

Kam se bom zatekel zdaj, ko zopet prihrume grozote? Zapravil sem svoj taliz-

man — ceno svojega življenja! — Ali je zato prišla moja mati? — Ali je zato bežala od mene in mi zažugala? — — —

V Gozdnatih Karpatih, meseca novembra 1916.

### LISTNICA UREDNIŠTVA.

Preden izide prihodnja šte. našega lista, imamo tri praznike združene (24.—26. t. m.) Da bodo mogli delo v tiskarni pravočasno dovršiti, prosimo vse sotrudnike, naj nam pošljejo t a k o j svoje prispevke za zadnjo šte. v tekočem letu. — Vsem naročnikom in naročnicam, sotrudnikom in sotrudnicam, posebno pa vrlim tovarišem na bojnem polju želimo vesele božične praznike, kolikor je to v teh časih in razmerah kar največ mogoče! Upajmo, da nas vsaj prihodnje leto objamejo blagoslovljene dobrote zaželjenega miru.

Izdajatelj in odgovorni urednik:  
Radivoj Korene.

Last in založba „Zaveze avstrijskega jugo-slovanskega učiteljstva“.  
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

## Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica „Učiteljskega konvikta“ v Ljubljani

registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 30. nov. 1916 K 132.110-29

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/25. do 1/26. ure popoldne.

## Ali ste že pidobili maldinskemu listu „Zvonček“ novega naročnika?

Staršem, mladino ljubom, šolskim vodstvom, krajnim šolskim svetom in cenj. knjižnicam priporoča „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani šledeče

## „Mladinske spise“

- |                                                                                   |     |      |
|-----------------------------------------------------------------------------------|-----|------|
| 1. Mišjakovega Julčka zbrani spisi I., II., III., IV., V. in VI. zvezek . . . . . | à K | 1.—  |
| 2. A. Rapè: Mladini, I., II., III., IV. in V. zvezek . . . . .                    | „   | 1.—  |
| 3. E. Gangl: Zbrani spisi, I., II. in III. zvezek . . . . .                       | „   | 1.—  |
| 4. A. Rapè: Dane . . . . .                                                        | „   | 1.—  |
| 5. J. Slapšak: Turk pred Sv. Tlnom . . . . .                                      | „   | 1-20 |
| 6. Jos. Ribičič: Kraljestvo čebel . . . . .                                       | „   | —80  |
| 7. Jos. Ribičič: Vsem dobrim . . . . .                                            | „   | 1.—  |
| 8. Pav. Flerè: Babica pripoveduje I. in II. zvezek . . . . .                      | „   | —60  |
| 9. Pav. Flerè: F. Palnakovi spisi, I. in II. zvezek . . . . .                     | „   | 1.—  |
| 10. Ivo Trošt: Moja setev I. in II. zvezek . . . . .                              | „   | 1.—  |
| 11. Janko Žirovnik: Narodne pesmi za mladino, I., II. in III. zvezek . . . . .    | „   | —20  |

∴ Najpripravnejša in najlepša darila za Božič in Novo leto ∴

## MLADINSKI SPISI,

ki jih je izdalo in založilo

„Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani“.

Cena vsaki knjigi, ki je lepo vezana in bogato ilustrirana, je s poštnino vred le 1 K 30 vin.

## „ZVONČEK“.

List s podobami za slovensko mladino.

∴ ∴ Letniki od III. do XVII. ∴ ∴

V navadni vezbi 6 K, elegantno vezan 7 K.

Vsi ti spisi se naročajo v „Učiteljski tiskarni“ v Ljubljani in v vsaki knjigotržnici.

# Učiteljska tiskarna v Ljubljani

reg. zadr. z omejeno zavezo

Franciška ulica šte. 6

se priporoča slavnim kraj. šolskim svetom in cenj. učiteljstvu v naročilo vseh uradnih šolskih tiskovin po najnovejših vzorcih. V zalogi ima vsakovrstne napise na lepenki, razne mladinske spise, vse poštno tiskovine za šol. uporabo itd. — Priporoča se v natisk uradnih kuvert in pisemskega papirja z napisom in sploh vseh v šol. stroko spadajočih tiskovin. V zalogi vedno: K. Wider, „MOJE PRVO BERILO“.